

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เป็นอุตสาหกรรมที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงทั้งในด้านอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยถือเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่มีบทบาทอย่างเด่นชัด (ปณัสนา สิริรุ่งโรจน์กนก, 2559) ตลอดจนเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจที่นำไปสู่การจ้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้และการลงทุนในธุรกิจ สร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการและกระจายเข้าไปในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มเศรษฐกิจของท้องถิ่นและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย รายได้จากการท่องเที่ยวช่วยกระจายสู่ท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวได้ อาทิเช่น มีนักท่องเที่ยวมากินอาหารในพื้นที่ หรือซื้อสินค้าของที่ระลึกต่างๆ เงินจากนักท่องเที่ยวจะผ่านมือจากเจ้าของร้านไปซื้ออาหารสด ผลไม้สด หรือซื้อผ้าทอ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังช่วยให้ชุมชนฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้ นำประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว มาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมได้ดีขึ้น (ศุภิสรา พุ่มเดช และวาริษฐ์ มัชฌมบุญ, 2560) ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นภาระหน้าที่ของคนในชุมชนจะต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำ เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวต่างถิ่นเดินทางมาเที่ยวได้เพิ่มขึ้นอันเป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรัฐบาลมีนโยบายให้ความสำคัญด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ และกระจายรายได้สู่ชุมชน (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 2561) ด้วยการผลักดันให้นักท่องเที่ยวเดินทางเชื่อมโยงจากเมืองหลักสู่เมืองรองมากขึ้น เพื่อให้เกิดการใช้จ่ายในเมืองรองและกระจายลงสู่ชุมชน ทำให้เกิดการกระจายรายได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงตามนโยบายลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับรายได้ของฐานรากให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พร้อมเติบโตอย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561) โดยการท่องเที่ยวจะช่วยในการกระจายรายได้ผ่านการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้เสริมแก่คนในชุมชน ลดช่องว่างภายในสังคม ยกระดับรายได้ในชุมชนให้ดีขึ้น เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจประเทศอย่างยั่งยืน พร้อมกำหนดแนวทางด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง

จากข้อมูลรายชื่อจังหวัดเมืองรอง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561) พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนเมืองรองมากที่สุดถึง 18 จังหวัด รายได้จากการท่องเที่ยวปี 2561 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9.7 หมื่นล้านบาท จาก

นักท่องเที่ยว 41.03 ล้านคน เฉพาะจังหวัดเมืองรองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายได้ 5.4 หมื่นล้านบาท จากนักท่องเที่ยว 27.56 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 0.967 ของรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศโดยรวม ซึ่งมีสัดส่วนที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสวนทางกับจำนวนแหล่งท่องเที่ยวของภูมิภาคที่มีความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ ศาสนา และประเพณีวัฒนธรรม ทั้งนี้หากมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างจริงจัง จะเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยวในชุมชน การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าสู่เมืองรอง อีกทั้งกระจายโอกาสในเชิงรายได้จากการท่องเที่ยวให้ลงสู่เศรษฐกิจชุมชน โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการแบ่งจังหวัดออกตามกลุ่มอนุภาคได้แก่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1-3 และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1-2 จากข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ประกอบด้วยจังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ และยโสธร มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพียง 11 ล้านบาท จำนวนนักท่องเที่ยว 5.72 ล้านคน ซึ่งหากกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กระจายออกไปพื้นที่นอกอำเภอ จะเป็นการสร้างรายได้สู่ชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (ระบบสถิติท่องเที่ยวของประเทศไทย, 2562) คือการกระจายรายได้สู่เมืองรอง โดยการสร้างจุดขายทางการท่องเที่ยวด้วยกิจกรรม ช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวเมืองรองให้ขยายตัว ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนในด้านการทำกิจกรรมและกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่าย

จากการค้นคว้าข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 พบว่า มีอำเภอในจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย นิตยสารเพื่อการท่องเที่ยว (วารสารเมืองโบราณ, 2561) ได้เขียนแนะนำให้กับนักท่องเที่ยวผู้ที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวในชุมชนที่เงียบสงบ และสอดคล้องกับวารสารวัฒนธรรม (2560) ได้กล่าวไว้ว่า “การท่องเที่ยวชุมชนแบบคนอีสานต้องไปยังริมฝั่งแม่น้ำโขงที่อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีกิจกรรม “ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเขมราฐ นาเวงเจียด” ซึ่งชุมชน 3 หมู่บ้านในอำเภอเขมราฐร่วมกันจัดตั้งขึ้นมา คือ บ้านลาดเจริญ บ้านนาเวง และบ้านเจียด เหมาะสำหรับใครที่อยากพักผ่อนในเมืองเล็ก ๆ บรรยากาศสงบเงียบ เยี่ยมชมชุมชนริมแม่น้ำโขงที่เต็มไปด้วยเสน่ห์ของบ้านไม้ ตึกแถวเก่าแก่ ตอนเช้าชาวบ้านมานั่งรอตัดขาตราช้าวเหนียว เป็นภาพที่สวยงามและทำให้มีความสุขโดยไม่รู้ตัว รวมทั้งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กลุ่มฝ้ายแท้ทอมือ ซึ่งสืบทอดการทำผ้าทอมือด้วยกรรมวิธีโบราณ ใช้น้ำย้อมจากสีธรรมชาติ จึงทำให้ผ้าทอของอำเภอเขมราฐงดงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในส่วนของบ้านเจียดเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานวัดภูถ้ำพระศิลาทอง แหล่งรวบรวมโบราณวัตถุยุคก่อนประวัติศาสตร์ซึ่งพบในพื้นที่ หรือจะเที่ยวตามรอยพระบาทในหลวงรัชกาลที่ 9 ไปยังวัดโขงเจียมปุราณวาส ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9

เคยประทับที่นี้เมื่อครั้งเสด็จฯ มาเยี่ยมราษฎรบ้านนาแวง เมื่อปี พ.ศ. 2519 นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นสำคัญคือหาดทรายสูง ซึ่งเป็นความมหัศจรรย์ทางธรรมชาติที่หลายคนขนานนามให้ที่นี้เป็น “ทะเลทรายชายฝั่งโขง” เพราะเป็นสันทรายสูงใหญ่ที่เกิดจากกระแสน้ำพัดพาตะกอนทรายมาสะสมไว้ในฤดูน้ำหลาก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม พบว่า อำเภอเขมราฐ ได้รับคัดเลือกเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมและมรดกภูมิปัญญาที่โดดเด่น และมีปราชญ์ชุมชนที่พร้อมถ่ายทอดให้ความรู้แก่เยาวชนชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเขมราฐ นาแวง เข็ญดี จังหวัดอุบลราชธานี ภายใต้โครงการ THAILAND VILLAGE ACADEMY ร่วมกับ กระทรวงวัฒนธรรม, องค์การดีเด่นด้านวัฒนธรรมประจำปี 2559 โดยกระทรวงวัฒนธรรม, รางวัลชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดีเด่น ประจำปี 2560, ได้รับคัดเลือกเป็นชุมชนต้นแบบท่องเที่ยวธรรมชาติวัฒนธรรมริมฝั่งโขง คัดเลือกชุมชนต้นแบบ ภายใต้โครงการของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และรางวัลเกียรติยศมั่งเมืองอุบลราชธานี นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2559 มีการสร้างภาพยนตร์เรื่อง “อ้อมกอดเขมราฐ” ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่เสนอวิถีชีวิตของคนในอำเภอเขมราฐ ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น และมีเพลงประกอบภาพยนตร์ ที่ใช้ทำทางการร่ำจังหวะบาสโลบ (Paslop) หรือ บัดสลบ ถ่ายทอดความสัมพันธ์ของพี่น้องไทย-ลาวได้เป็นอย่างดี ซึ่งอำเภอเขมราฐ (คณะกรรมการฉลอง 200 ปี เขมราฐ ๒๕๕๗) เป็นอำเภอเก่าแก่จัดตั้งในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งบ้านโคกกองพะเนียงขึ้นเป็นเมืองเขมราฐธานี มีฐานะเป็นหัวเมืองชั้นเอกขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร ต่อมาเปลี่ยนมาเป็นอำเภอเขมราฐ ขึ้นตรงกับจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อปีพุทธศักราช 2512 โดยอำเภอเขมราฐตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดอุบลราชธานี ห่างจากตัวจังหวัด 105 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร 750 กิโลเมตร ที่ตั้งของอำเภอมิทัศนียภาพติดแม่น้ำโขงเป็นระยะทางยาวกว่า 40 กิโลเมตร และมีเส้นทางที่สามารถเชื่อมต่อกับสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งมีแนวพรมแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ยังพบปัญหาการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคม ป้ายสัญลักษณ์ การสื่อสาร ความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยว ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมของประชาชนในพื้นที่ และกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐ ยังไม่กระจายไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่อยู่นอกเขตอำเภอ แต่มีเฉพาะในพื้นที่ของตัวอำเภอส่งผลต่อรายได้ไม่ถูกกระจายสู่ชุมชน โดยสภาพปัจจุบันในพื้นที่เขตอำเภอเขมราฐมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา, การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์, การท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรมและประเพณี และการท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา แต่ปัญหาที่พบคือการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และความสะดวกต่อการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเศรษฐวิสุต์

พรมลิตธีและนราศรี ไววนิชกุล (2559) พบว่า ประเทศไทยยังพบปัญหาการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานการท่องเที่ยวยังอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการโลจิสติกส์การท่องเที่ยวได้แก่ ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นและด้านการสื่อสารการตลาด และปัจจัยความพร้อมภาครัฐด้านบุคลากรและด้านการจัดการ ปัญหาด้านการท่องเที่ยวที่ไม่น่าได้คืออยู่ที่เรื่องของแหล่งท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว หากแต่อยู่ที่การจัดการห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว (มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2550) การจัดการขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการบริการที่ต้องต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านเวลา ต้นทุน ความพึงพอใจสูงสุด และโลจิสติกส์การท่องเที่ยวมีความแตกต่างจากโลจิสติกส์ของอุตสาหกรรมอื่น ๆ (สมชาย หาญหิรัญ, 2556) เนื่องจากโลจิสติกส์การท่องเที่ยวนั้น เป็นการจัดการเคลื่อนย้ายคนซึ่งมีความรู้สึก และต้องการได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนการเคลื่อนย้าย แตกต่างกับการเคลื่อนย้ายสินค้า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการให้สัมภาระของ สมฤดี ชาญชัย ผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (กรุงเทพฯ, 2561) ได้ให้ข้อมูลว่า การท่องเที่ยวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัจจัยเชิงโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาโดยตลอด ได้แก่ (1) ขาดการพัฒนาสินค้าด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับตลาด ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือการผลิตสินค้าของที่ระลึก รวมถึงแหล่งตลาดต่างๆ ทำให้ไม่มีแรงจูงใจขับเคลื่อนการใช้จ่าย (2) การเดินทางเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด ซึ่งแม้ปัจจุบันจะมีสนามบินจำนวน 8 แห่ง และมีเที่ยวบินจากกรุงเทพฯ และหัวเมืองในภูมิภาคโดยตรง และเชื่อมโยงเป็นใยแมงมุมมากขึ้น แต่เมื่อเดินทางมาถึงแล้ว การรื้อเรียงเป็นเส้นทางเชื่อมจังหวัดยังไม่สะดวก เพราะพื้นที่แต่ละแห่งยังห่างไกลมาก หากนักท่องเที่ยวเดินทางด้วยการขนส่งสาธารณะของท้องถิ่น ต้องโดยสารหลายทอดกว่าจะถึงจุดหมาย อาจจะสะดวกเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวยุคเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y) เท่านั้น ในขณะที่นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุเข้าถึงลำบาก ผลดังกล่าวบ่งชี้ทางสถิติชัดเจนว่าในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ตลาดผู้สูงอายุเดินทางเข้ามาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสัดส่วนเพียง 8% เท่านั้น ต่างกับกลุ่มยุคเจนเนอเรชั่นวายและยุคเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ (Generation Y และ Generation X) ที่รวมกันมีสัดส่วนถึง 60-70% ถือเป็นโอกาสการทำตลาดที่มีสัดส่วนใหญ่ เนื่องจากไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และยิ่งถือเป็นส่วนแบ่งทางการตลาดที่มีศักยภาพการใช้จ่ายสูงเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น นอกจากนี้ ยังขาดการเล่าเรื่องที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดการเดินทาง และสินค้าบริการที่ยังไม่ได้มาตรฐานและราคาไม่สูง จึงไม่สามารถครองใจกลุ่มที่มีรายได้สูงมากเพียงพอด้วย เช่น การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ตอบโจทย์กลุ่มผู้สูงอายุ การออกแบบยังไม่มีอารยะสถาปัตยกรรมที่รองรับทุกกลุ่มเดินทาง

จากแนวคิดและสภาพปัจจุบันข้างต้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาระบบโซ่อุปทานการท่องเที่ยวในมุมมองนักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบถึงภาพรวมการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยว

บริเวณชายแดนไทย – ลาว ในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบและการจัดการ ใช้อุปทานการท่องเที่ยวด้านต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงให้เข้ากับบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นำไปสู่การสร้างรูปแบบการจัดการ ใช้อุปทานการท่องเที่ยวในมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบ ใช้อุปทานการท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว กระจายโอกาสในเชิงรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงผู้เศรษฐกิจชุมชน และพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-ลาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและสภาพปัจจุบันของการจัดการ ใช้อุปทานการท่องเที่ยว ที่มีนักท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการ ใช้อุปทานการท่องเที่ยวบริเวณชายแดนไทย – ลาวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ในการรองรับการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ที่ดีของนักท่องเที่ยว

สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชายแดนไทย – ลาวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
2. ลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวส่งต่อการจัดการ ใช้อุปทานการท่องเที่ยวชายแดนไทย – ลาวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องทางการจัดการ ใช้อุปทานการท่องเที่ยวชายแดนไทย – ลาวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองรองอย่างยั่งยืน มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีวิสัยอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวด้วยตนเอง ซึ่งไม่ทราบจำนวนนักท่องเที่ยวที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐที่ได้จากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 400 คน ส่วนการสนทนากลุ่ม (Focus group) ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่ ผู้นำชุมชน สมาชิกขององค์กรที่สนับสนุนการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการที่ได้จากการเลือกการสุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระ

1.1 สภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การศึกษา ภูมิลำเนา

2) ตัวแปรตาม

2.1 พฤติกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การเลือกยานพาหนะในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว ระยะเวลาในการท่องเที่ยวความสนใจในการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยว การพักผ่อน วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว ประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบ การจ่ายเงิน และแหล่งท่องเที่ยว

2.2 องค์ประกอบการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยว ได้แก่

1) กิจกรรมก่อนการท่องเที่ยว ได้แก่ การไหลของสารสนเทศ การไหลของทรัพยากรเงินและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว

2) กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว ได้แก่ การไหลทางกายภาพ การไหลของสารสนเทศ การไหลของทรัพยากรเงิน

3) กิจกรรมหลังการท่องเที่ยว ได้แก่ การได้รับประสบการณ์ที่ดีของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวชายแดนไทย-ลาว ในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเจาะจงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรมและประเพณี และการท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ประโยชน์ด้านนโยบายและการนำไปใช้

1.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการโซ่อุปทานการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ชุมชน ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่

1.2 หน่วยงานราชการ องค์การท้องถิ่น ได้แนวทางการพัฒนาการจัดการ ใช้อุปทานการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อการสร้างประสบการณ์ที่ดีต่อนักท่องเที่ยวและสร้างความยั่งยืนสู่ชุมชน ตลอดจนสร้างโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง

2. ประโยชน์เชิงวิชาการ

2.1 ด้านการจัดการใช้อุปทาน ได้รับทราบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น และผู้ประกอบการ ที่มีต่อความคาดหวังในการทำงาน เพื่อประโยชน์ในเชิงการนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาการท่องเที่ยวท้องถิ่น ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับท้องถิ่นอื่นต่อไป

2.2 ได้องค์ความรู้ซึ่งเป็นผลงานวิชาการและผลงานวิจัย ที่มีการศึกษาตามหลักวิชาอย่างเป็นระบบ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods) สามารถเผยแพร่ได้ในระดับชาติ

2.3 การวิจัยเรื่องนี้เป็นกระบวนการดำเนินงานที่เป็นความร่วมมือระหว่าง นักท่องเที่ยว ชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น และผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การศึกษาและการวิจัย ซึ่งเป็นการส่งเสริม สนับสนุน ที่สามารถประยุกต์ได้กับการศึกษาเฉพาะทางระดับอื่น

2.4 ผลการวิจัยเรื่องนี้จะนำไปสู่การวิจัยด้านการจัดการใช้อุปทาน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อไปในอนาคต

นิยามศัพท์

1) การจัดการใช้อุปทานการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดการประสานงานระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การเคลื่อนย้ายของนักท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐ จากต้นทางไปสู่ปลายทางโดยไม่มีข้อผิดพลาดตามความประสงค์ของนักท่องเที่ยว และยังทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจสูงสุด

2) การได้รับประสบการณ์ที่ดี หมายถึง ความพึงพอใจสูงสุดของนักท่องเที่ยวจนเกิดเป็นความประทับใจและผูกพันหลังจากกิจกรรมท่องเที่ยวในเขตอำเภอเขมราฐสิ้นสุดลง

3) นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นที่อยู่ของตนไปยังเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจเพื่อความเพลิดเพลิน และด้วยวัตถุประสงค์มิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้

4) ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หมายถึง หัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาลในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

5) **ผู้ประกอบการ** หมายถึง บุคคลที่จัดตั้งกิจการเพื่อประกอบกิจการร้านค้า ร้านอาหาร ธุรกิจขนส่ง ในเขตอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

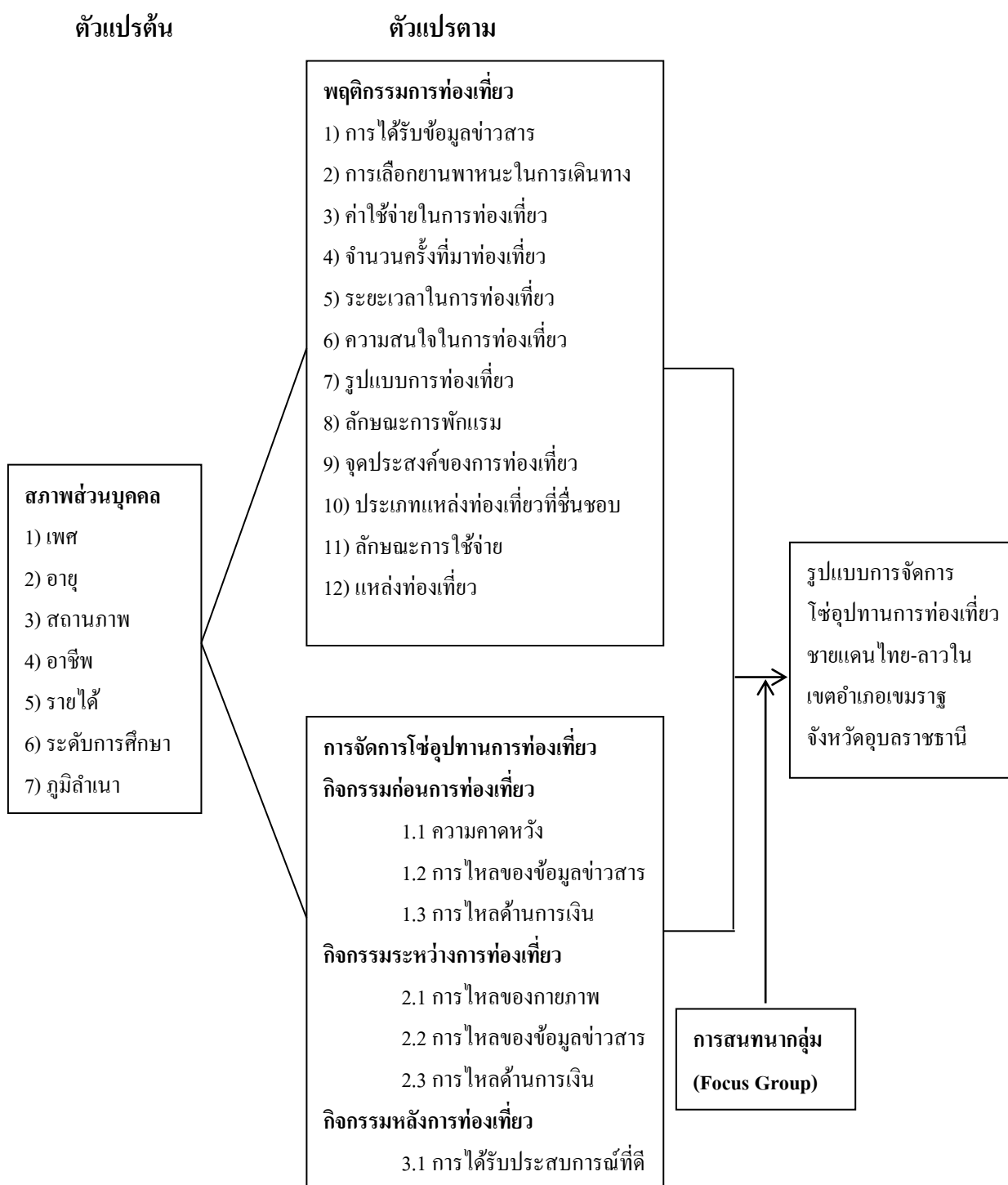
6) **สมาชิกขององค์กรที่สนับสนุนการท่องเที่ยว** หมายถึง สมาชิกขององค์กรดังนี้ ชมรมถ่ายภาพเขมราฐ ชมรมรัก(ษ์)วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวอำเภอเขมราฐ ชมรมร้องเล่นเต้นรำถนนคนเดินเขมราฐ ชมรมผู้สูงอายุออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กลุ่มแม่บ้านบ้านโพธิ์เมือง วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านเหนือเขมราฐ

7) **การไหลทางกายภาพ** หมายถึง กิจกรรมในการนำนักท่องเที่ยวเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว และกลับออกไป ในเขตอำเภอเขมราฐ ได้แก่ การเดินทาง การขนส่ง การลำเลียงสัมภาระของนักท่องเที่ยว ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกสบายในการเดินทาง อาหาร ที่พักแรม รูปแบบกิจกรรม การสร้างความเพลิดเพลิน การจัดการสัมภาระของนักท่องเที่ยว การจัดการทางด้านที่พัก การรักษาความปลอดภัย การปฐมพยาบาลในกรณีฉุกเฉิน เส้นทางที่ให้บริการ ระบบขนส่งสาธารณะ

8) **การไหลของสารสนเทศ** หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว ป้ายบอกทางทั้งในเขตอำเภอเขมราฐและระหว่างการเดินทางมาอำเภอเขมราฐ ป้ายแนะนำสถานที่ซึ่งได้มีการจัดเตรียมไว้ในแหล่งท่องเที่ยว คำแนะนำเรื่องข้อควรปฏิบัติในสถานที่ และคำเตือนให้ระวังภัย และมีข้อมูลบนเว็บไซต์ หรือสื่อโซเชียล

9) **การไหลของทรัพยากรเงิน** หมายถึง การอำนวยความสะดวกของเบิกเงินสดอัตโนมัติ (ATM) การชำระเงินด้วย Mobile Banking การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวนของธนาคารผู้ให้บริการในเขตอำเภอเขมราฐในการเบิกเงิน เพื่อนำมาใช้จ่ายใช้สอยได้ตลอดเวลา

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย